

حمیده وحیدی
روزنامه نگار

حقیقت فراموش شده‌ای به نام «زنان پشتیبان در جنگ»

گپ‌وگفتی با شهرزاد بهادری، پژوهشگر و نویسنده کتاب «همراهان جنگ» که ۲۷ اردیبهشت در مشهد رونمایی شد

اشاره: سال‌ها از حمایت زنان در پشتیبانی هشت سال دفاع مقدس گفتم. از مادران، همسران و خواهران شهیدایی نوشتیم که اگر نبود رشادت‌ها، صبوری‌ها و نیز خاطرات آن‌ها هرگز حماسه‌آفرینی دهه شصت به نسل‌های بعدی منتقل نمی‌شد. اما همه مادر بخش‌هایی کم کاری کرده‌ایم. یادمان رفت کارهای پژوهشی و زحمات آن‌ها را در کتاب‌های درسی بیاوریم و اجازه دهیم با حمایت از فرهنگ ایثار و شهادت، الگوهای خوبمان را به راحتی در دسترس دختران امروز قرار دهیم. این در حالی است که شهرزاد بهادری و دوستانش تلاش کرده‌اند با یک پژوهش جامع و کامل، از زنان و پشتیبانی آن‌ها در هشت سال دفاع مقدس بنویسند آن هم در کتابی که برای دیده شدن قطعا به حمایت نیاز دارد. همراه شوید با گزیده‌ای از گفت‌وگوی ما با این بانوی دغدغه‌مند و فعال در حوزه زنان و فرهنگ.

داستان تولد کتاب از کجا شروع شد و چرا یک بانوی دهه‌شصتی در این مسیر گام برداشت؟
علت دغدغه من در حوزه زنان بود. آن زمان که مشغول تحصیل در رشته مطالعات زنان بودم، به این نتیجه رسیدم که در حوزه پژوهشی دفاع مقدس استان خراسان

یک کتاب جامع نداریم. همین شد که تصمیم به جمع‌آوری گرفتیم و با حمایت مرکز حفظ ارزش‌های دفاع مقدس، این مسئله رقم خورد.

جالب است که چند سال روی این کتاب وقت گذاشتید. خلأ موجود در این کار را در کدام بخش‌ها دیدید؟

به اندازه‌ای در این باره به تحقیق میدانی نیاز است که وقتی ورود می‌کنید، با دریای بی‌کرانی از مطالب بی‌حدومرز و پراکنده روبه‌رو می‌شوید. من چند دوره آموزشی هم در این مورد گذراندم تا بتوانم کار را به صورت حرفه‌ای انجام دهم. یعنی جمع‌آوری از سال ۹۲ تا ۹۷ طول کشید و الان کتاب دوم هم در دست چاپ است.

خراسان رضوی دارای رتبه یکم ایثارگری است. چرا انتشار این گونه کتاب‌ها این همه سال طول می‌کشد؟

دوست دارم از آقای شمس‌آباد در جهاد سازندگی سابق یاد کنم. ایشان همه مباحث‌های پشتیبانی را جمع‌آوری و این منابع به ما بسیار کمک کرد. ما در سه بخش رزمی، پشتیبانی و امداد زنان را بررسی کردیم. به نظرم پشتیبانی زنان در جنگ بسیار مهم است. من به بخش‌ها و نهادهای مختلف مراجعه

کردم اما دیگر دستگاه‌ها خوب کار نکرده بودند و اطلاعات جمع‌آوری نشده بود. این در صورتی است که ما حضور زنان را به‌ویژه در مشهد در جهاد سازندگی، امداد رسانی به رزمندگان، تشویق و ترغیب مردان خانواده، جمع‌آوری کمک‌های نقدی و غیرنقدی، تهیه کنسرو و کمپوت، شست‌وشوی لباس‌ها و پتوهای خونین رزمندگان، دیدار از خانواده رزمندگان، مسئولیت اداره خانواده در نبود همسر، اهدای خون و... بسیار پررنگ می‌بینیم.

اهمیت پرداختن به حضور فعال زنان را در چه می‌دانید؟

شاید کمتر به این مسئله پرداخته‌ایم که در جنگ احد، زمانی که مسلمانان در حال شکست بودند، این زنان بودند که با پیامبر (ص) همراه شدند. زنان بودند که از ابتدای پشتیبانی همراه شدند. ما تاریخ را خوب روایت نکرده‌ایم و الان نسل جدید نمی‌داند چه پیشینه غنی‌ای دارد.

رشته تحصیلی‌تان مطالعات زنان و خانواده است. فکر می‌کنید نوشتن در این گونه موارد تا چه اندازه در تحکیم بینان خانواده نقش دارد؟

گم‌شده امروز ما همین نبود الگوهاست. یعنی ما نتوانسته‌ایم بگوییم روزی دخترانی نوجوان هم‌سن و سال شما در کنار مادران‌شان چطور پشتیبان امنیت و هویت کشور بوده‌اند. دختر جوان ما اگر امروز بتواند آنچه می‌خواهد در داخل پیدا کند، هرگز به دنبال الگوی خارجی نمی‌رود. ما این مسئله را در سرود «سلام فرمانده» دیدیم که چگونه توانست دهه نودی‌ها را جذب کند. به نظر من، خود این یک مسئله مهم است.

الان کتاب در چه مرحله از پخش است؟ آیا برنامه‌ای رسانه‌ای برای آن انجام شده است؟

اکنون رونمایی مختصری از کتاب شده است اما نه به صورت عمومی. امیدوارم با حمایت از این کتاب، بتوانیم انگیزه بیشتری برای دیگر پژوهشگران حوزه ایثار و شهادت به‌ویژه در حوزه زنان فراهم آوریم تا کارهای شایسته دیده شوند. کتاب دوم در دست چاپ است این مجموعه می‌تواند در اختیار همه بخش‌های فرهنگی قرار گیرد. مصاحبه‌هایی در کتاب‌ها هست که بی‌گمان دسترسی و جمع‌آوری آن‌ها آسان نیست و کار هر پژوهشگر دیگری را آسان می‌کند.

عکس: سناز صفایی

شهربانو

۲۷ شهریور
۱۴۰۱
شماره ۲۲۶۱

(۳)

۵۰۰

بانوان رزمنده

بانوان شهید

۶۴۲۸

۵۷۳۵

جانبازان

بانوان شهید و ایثارگر

بر اساس آمار تهیه‌شده از فهرست شهیدان جنگ تحمیلی، در طول جنگ ۶ هزار و ۴۲۸ تن از زنان این سرزمین به شهادت رسیده‌اند که بیشتر در پی مباران و موشک‌باران شهرها بوده است. براساس آماری به نقل از نشریه داخلی بنیاد شهید و امور ایثارگران نیز پانصد نفر از آن‌ها رزمنده بوده‌اند. از این میان، ۲ هزار و ۵۰۰ نفر تنها بین ۱۰ تا ۳۵ سال داشته‌اند. براساس آمار بنیاد جانبازان و امور ایثارگران هم که در شهریور ۱۳۸۱ به تفکیک جنسیت و گروه‌های جانبازی منتشر شد، تعداد کل جانبازان زن ۵ هزار و ۷۳۵ نفر آمده است که از این تعداد ۳ هزار و ۷۵۰ نفر بیش از ۲۵ درصد جانبازی دارند. درباره زن جنگ تحمیلی آمار روشنی منتشر نشده است اما برخی منابع از رقم ۱۷۱ اسیر زن در طول جنگ تحمیلی هشت ساله گفته‌اند. هم‌چنین در طول هشت سال دفاع مقدس ۲۲ هزار و ۸۰۸ امدادگر و ۲ هزار و ۲۷۶ پزشک زن به جبهه‌ها اعزام شده‌اند.

۸۰۸

بانوان
امدادگر

۱۷۱

بانوان اسیر

۲۲۷۶

پزشک